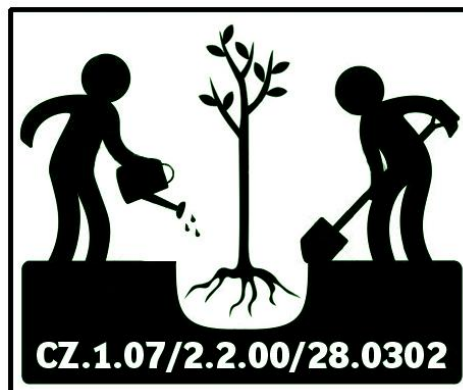

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. Škůdci okrasných rostlin ve sklenících II.

Hana Šefrová

Inovace studijních programů AF a ZF MENDELU
směřující k vytvoření mezioborové integrace
CZ.1.07/2.2.00/28.0302

1.2 Třásnokřídlí – symptomy

- stříbřitě bílé později zasychající skvrny
- černé kupky exkrementů
- deformace, poupát, květů, plodů
- odumírání rostlin
- sají především na mladých částech rostlin
- skrytý způsob života
- kladou do nejmladších částí rostlin

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Třásněnka západní (*Frankliniella occidentalis*)

- žluté až oranžové zbarvení
- tmavý střed na hřbetě
- 2., 6., 8. články tykadel hnědé, 3.-5. žluté
- preferuje květní pupeny
- dospělci v květech, vysávají pyl
- přenos virů
- pochází ze Severní Ameriky
- v České republice poprvé zjištěna v roce 1987
- během roku 5-7 generací, ve vytápěných i více

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Třásněnka hnědonohá (*Hercinothrips femoralis*)

- tykadla na konci tmavě hnědá
- křídla úzká, přední křídla uprostřed tmavá
- tmavé končetiny
- polyfág, preferuje jednoděložné
- v České republice poprvé zjištěna v roce 1940

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

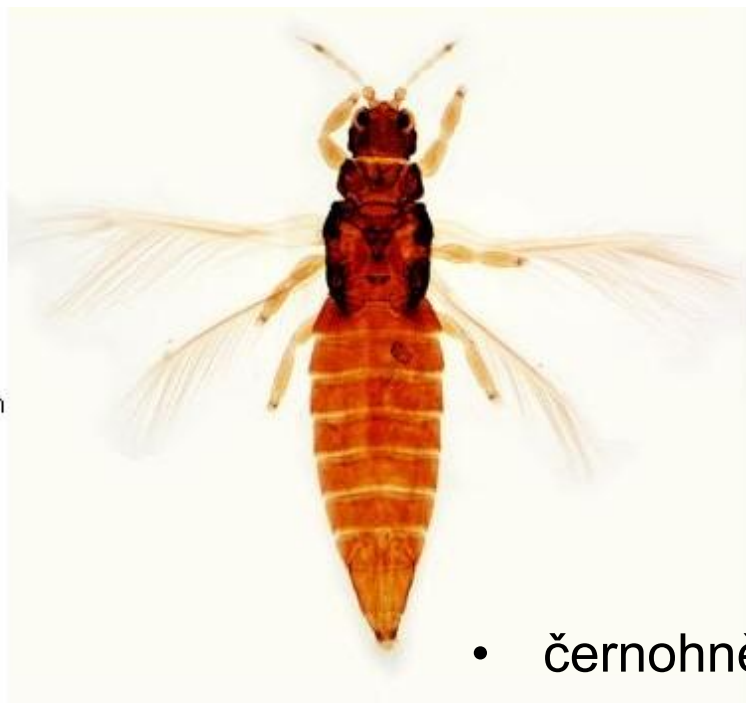

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Třásněnka skleníková (*Heliothrips haemorrhoidalis*)

- černohnědé zbarvení
- na hlavě pravidelné síťkování
- protažený poslední článek tykadla
- poslední zadečkový článek světlý
- světlé žluté nohy
- v České republice poprvé zjištěna 1895

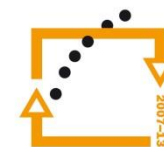
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Mendelova
univerzita
v Brně

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Třásněnka dračincová (*Parthenothrips dracaenae*)

- čtvercová hlava
- přední křídla široká, s tmavými příčnými pásy
- křídla zdánlivě složená z polygonálních buněk
- preferuje palmy
- v České republice poprvé zjištěna v roce 1895

esf
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

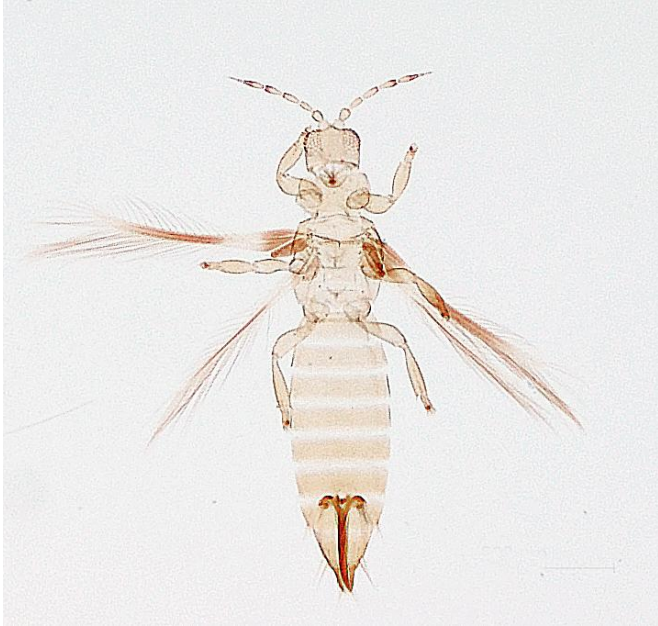
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Třásněnka vstavačová (*Chaetanaphothrips orchidii*)

- světle žluté zbarvení,
- křídla u bází hnědá, středem prochází tmavá páska
- polyfág preferuje begónie
- pochází z Jižní Ameriky
- v České republice poprvé zjištěna v roce 1947

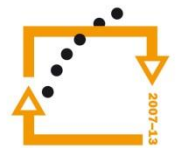
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Truběnka fíkusová (*Gynaikothrips ficorum*)

- napadá fíkus
- pochází ze Střední Ameriky
- v České republice byla poprvé zjištěna v roce 1989

esf
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Chemická ochrana před třásněnkami

- ošetření registrovanými insekticidy při prvních příznacích
- postřik opakovat třikrát po 3 dnech
střídat přípravky s různým mechanismem účinku
- sadbu ošetřit preventivně při podezření napadení

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Biologická ochrana před třásněnkami

roztoci

Amblyseius cucumeris

Amblyseius degenerans

hladěnka skleníková (*Orius laevigatus*)

- velice plachá
- larva medově zbarvená
- jeden z nejlepších regulátorů

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

1.3.1 Svlušky – symptomy

- listy světlé, mramorování, později usychají
- jemná pavučina nejprve na spodní straně listů
- odumírání rostlin

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Sviluška chmelová (*Tetranychus urticae*) charakteristika

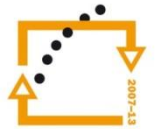

délka 0,4-0,6 mm

- snovací schopnost
- zelenobílá
se dvěma tmavými skvrnami
- přemnožení podporuje sucho
a teplo (teplota ≥ 22 °C,
vzdušná vlhkost ≤ 70 %)
- ohniskový výskyt
- široký polyfág
(asi 200 druhů rostlin)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

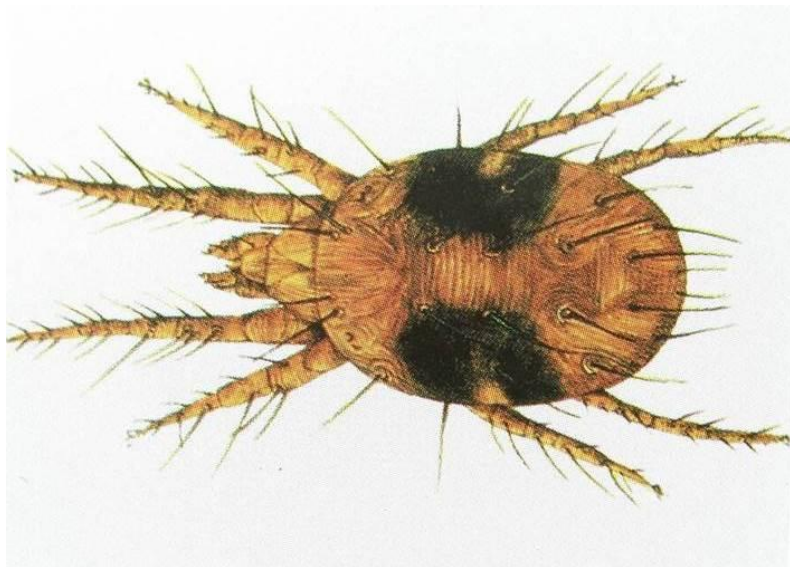
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Sviluška chmelová – bionomie

- především na spodní straně listů
- 6-8 generací generací
- přezimují oranžové samičky v různých úkrytech i v půdě
- délka vývoje při teplotě 25 ° C 31 dnů

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Sviluše fénická (*Brevipalpus phoenicis*)

Phalaenopsis

© Colette Thériault

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Chemická ochrana před svluškami a svluškami

- při zjištění akaricidy
- podle potřeby opakovat

Biologická ochrana

draví roztoči

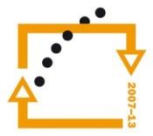
Amblyseius californicus

Phytoseiulus persimilis

zboku vyklenuté tělo

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

1.3.3 Roztočák jahodníkový (*Phytonemus pallidus*)

- uvadání pupat, květy mají úzké listy
- kadeření, zasychání listů
- na gerberách listy tvrdnou, jsou křehké, okraje se stáčejí
- fuchsie, bramboříky, azalky netýkavky, alpské fialky

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

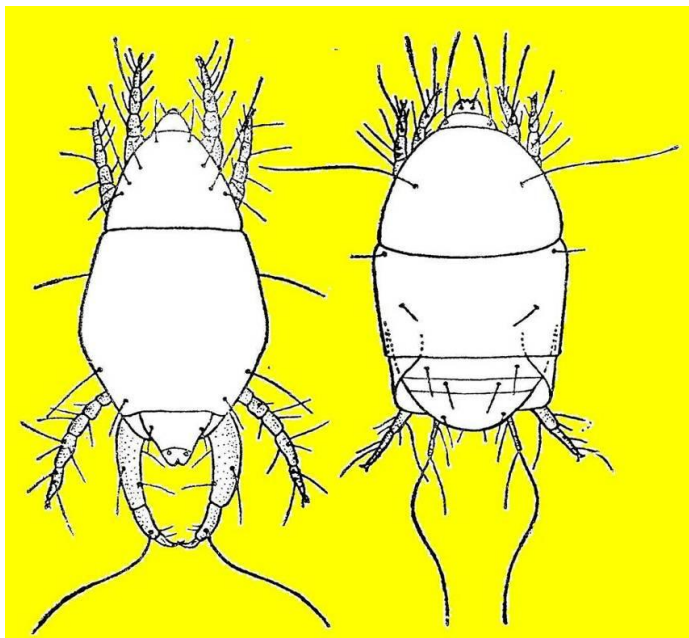
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Roztočik jahodníkuvý – charakteristika

- 0,3 mm délka těla
- samci: silné dovnitř zahnuté zadní nohy
- samičky: štíhlé jemné zadní nohy
- světloplachý, ukrytý, preferuje vlhčí prostředí
- vysává mladé ne zcela vyvinuté rostlinné orgány

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Ochrana před roztočím jahodníkovým

máčení rostlin ve vodě 43 °C 15 minut

klopuška skleníková (*Macrolophus caliginosus*)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

2. Žraví škůdci okrasných rostlin ve sklenících

2.1 brouci (lalokonosci)

2.2 motýli

2.2.1 fylofágové (můry, obaleči)

2.2.2 minující (vzpřímenka azalková))

2.2.3 poškozující kořeny (mol třtinový)

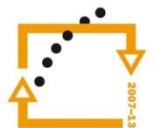
2.3 dvoukřídlí

2.3.1 minující (vrtalky, bejlomorky)

2.3.2 poškozující kořeny (smutnice)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

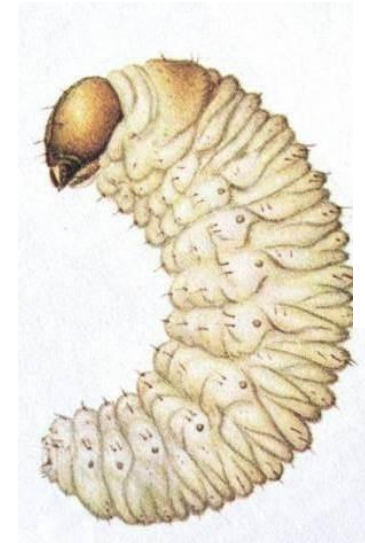

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

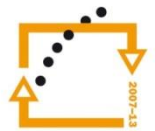

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

2.1 Lalokonosci (*Otiorhynchus*)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

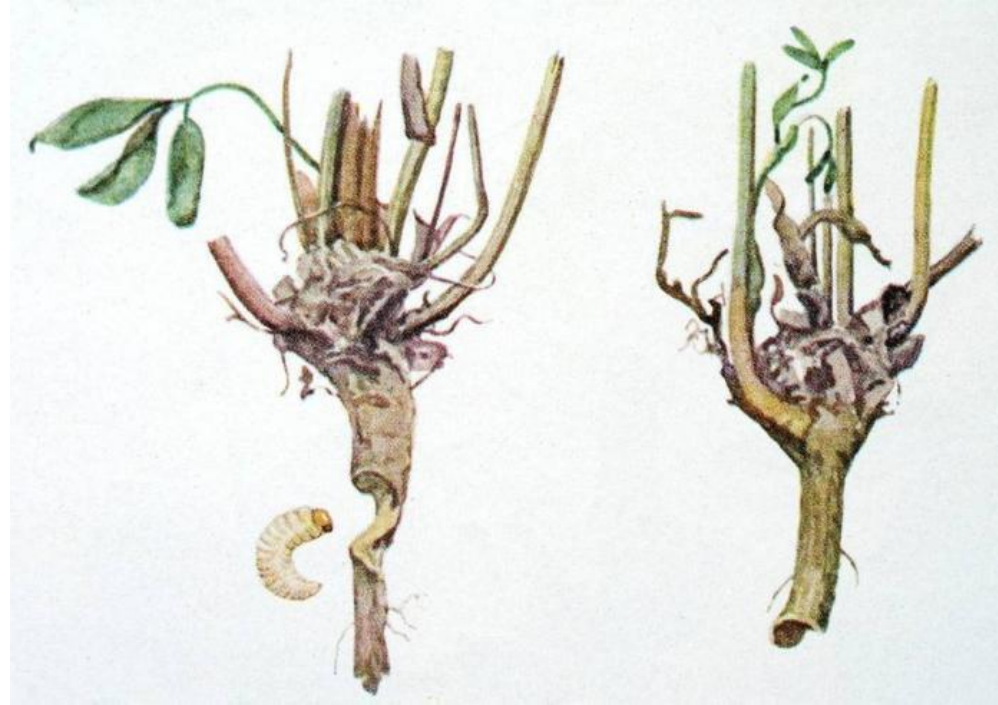
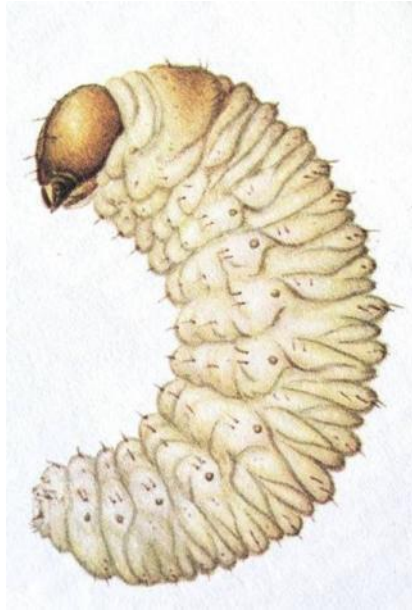
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Lalokonosci (*Otiorhynchus*)

- I. rýhovaný *O. sulcatus*
- I. drsný *O. raucus*
- I. lesní *O. singularis*
- I. černý *O. niger*
- I. vejčitý *O. ovatus*

- O. rugostriatus*
- O. porcatus*
- O. crataegi*

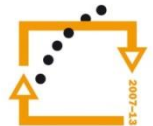
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

2.2.1 Kovolessklec jižní (*Chrysodeixis chalcites*)

polyfág

pravidelně migruje z tropické Afriky na sever po Středomoří
migrující jedinci v Evropě ve druhé polovině léta a na
podzim

u nás poprvé v roce 1999 v Olomouci a nedaleko Znojma,
pravděpodobně zavlečen sadbou rajčat z Holandska
v dubnu 2010 v Brně na importovaném fíkusu lyrovitém
(*Ficus lyrata*)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

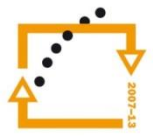
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Kovolesklec jižní (*Chrysodeixis chalcites*)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Obaleč hvozdíkový (*Cacoecimorpha pronubana*)

- škůdce okrasných ve sklenicích
- polyfág, létá ve dne
- Ve střední Evropě asi autochtonní jen v jižním Švýcarsku, běžný ve Středomoří
- zavlečený a naturalizovaný v západní Evropě
- příležitostně zavlékán s okrasnými do skleníků (Dánsko, Německo, Polsko, Litva a ČR)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Obaleč hvozdíkový (*Cacoecia pronubana*)

- v České republice poprvé v Brně v Bystrci 19.9.2008
- na *Cotoneaster*, *Lonicera*, *Euonymus*
- zavlečen do severní Ameriky a jižní Afriky

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Vílenky (*Elophila* spp.)

- zavíječi na vodních rostlinách
- *Elophila manilensis*
- *Elophila difflualis*
- *Parapoynx diminutalis*

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

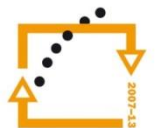
2.2.2 Vzprímenka azalková (*Caloptilia azaleela*)

housenky minují v listech azalek *Rhododendron simsii*

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Vzpřímenka azalková (*Caloptilia azaleela*)

- pochází z Jihovýchodní Asie
- v České republice poprvé zjištěna v roce 1920

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

2.2.3 Mol třtinový (*Opogona sacchari*)

- housenky vyžírají pletiva
- polyfág
- u nás na banánovníku (Frýdek-Místek, Pražská zoo)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Mol třtinový (*Opogona sacchari*)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

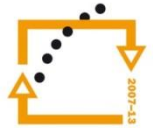
2.3.1 Vrtalky (*Liriomyza*)

- bílé tečky na svrchní straně listů (samičky kladélkem napichují pletivo a vysávají šťávu)
- larvy vyžírají vnitřní pletiva listů vytvářejí chodbičkovitou minu
- polyfágové

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Vrtalky – charakteristika

- drobné, nenápadně zbarvené mušky
tykadla s holou aristou
protáhlá křídla
- apodní acefální larva
štíhlá, bílá až žlutavá
minuje listy

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Vrtalky – bionomie

- samičky kladou vajíčka do vpichů nepravým kladélkem
- larvy minují listy
- kuklí se v pupariích v mině nebo mimo minu
- během roku 1-2 generace

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Vrtalka jihoamerická (*Liriomyza huidobrensis*)

- pochází z Jižní Ameriky
- v České republice poprvé zjištěna v roce 1993
- podobné druhy:
- vrtalka rajčatová *L. bryoniae*, vrtalka *L. trifolii*
- stejná bionomie, determinace podle genitálií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Chemická ochrana před vrtalkami

početnost se sníží i pomocí lepových desek

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Biologická ochrana před vrtalkami

lumčík *Dacnusa sibirica*
klade vajíčka vedle larvy vrtalky

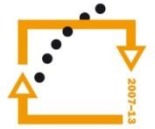
lesknatka *Diglyphus isae*
klade vajíčka do larvy vrtalky

hladěnka skleníková (*Orius laevigatus*)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

2.3.1 Bejlmorka *Horidiplosis ficifolii*

- fíkus maloplodý (*Ficus microcarpa*)
- oranžové larvy
- kuklí se v půdě
- pochází z Jihovýchodní Asie
- v ČR 2009

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

2.3.2 Smutnice (Sciaridae)

přispívají k zahnívání řízkovaných rostlin

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Smutnice – charakteristika

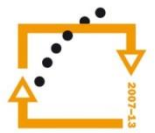
průsvitné larvy
s černou hlavou

- délka těla 2,5 mm
- málo sklerotizovaní
- vyklenutá hrud'
- dlouhá tykadla ze 16 článků
- dlouhé nohy
- dlouhý zadeček

Bradysia pallipes
Bradysia pauperata

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Smutnice – bionomie

- samičky kladou vajíčka do půdy
- saprofágní larvy se vyvíjejí v půdě,
- kde se také kuklí
- imaga létají, žijí krátkou dobu

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Chemická ochrana před smutnicemi

- nebývá nutná
- škodit mohou na mladých řízkovaných rostlinkách
- škodlivost se sníží ošetřením rostlin fungicidy a stimulátorem růstu – rychlé zakořenění
- častá rezistence vůči pyrethroidům
- preferují vlhké, rašelinné substráty
- nástrahy na larvy (naklíčené obilí)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Biologická ochrana před smutnicemi

využívá se v množárnách okrasných rostlin

hlístice *Steinernema feltiae*

- teplota půdy nesmí klesnout pod 5 ° C
optimum 15 ° C
- ve vlhké půdě přežívají několik měsíců
- larvy 3. stupně napadnou hostitele
přirozenými otvory
- infekce bakteriemi
- hostitel hyne do 48 hodin po infekci
- hlístice se vyvíjejí na rozložené tkáni
hostitele
- 2-3 generace v hostiteli

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ